

28 лютого 2025 | № 4
(1594)

НОВИНИ ЧАЕС

Офіційне видання
ДСП «Чорнобильська АЕС»

Звичайний ядерний ТЕРОРИЗМ

Звичайний ядерний тероризм: російський ударний дрон атакував НБК

див. стор.5

У ЦЬОМУ НОМЕРІ

стор. 3-4 — Актуально.

— ЧАЕС завершила дослідно-промислову експлуатацію установки для звільнення матеріалів від регулюючого контролю
— Важлива допомога від українських благодійників

стор.5-8 — Звичайний ядерний тероризм. Російський ударний дрон атакував НБК

стор. 9-10 — Три роки з початку повномасштабного вторгнення. Хроніка окупації та звільнення ЧАЕС

ДАТИ І ПОДІЇ

16 лютого 2022 року — згідно указу Президента України, встановлено День Єднання.

Лютий 1992 року — оголошено міжнародний конкурс проєктів та технічних рішень з перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему, що стало першим кроком до міжнародного співробітництва.

Лютий 1998 року — Верховна Рада України ратифікувала «Рамкову угоду між Україною та ЄБРР щодо діяльності Чорнобильського Фонду «Укриття».

Лютий 2002 року — завершено передпроектні дослідження з метою збору початкових даних для розробки Робочого проєкту зі стабілізаційних заходів.

24 лютого 2022 року — війська російської федерації захопили та окупували Чорнобильську АЕС.

В жаху вибухів та окупації прийшло тверезе розуміння, що ми із цим сам на сам, а навколишній світ буде спостерігати за нашим знищенням із стабільним та незворушним відчуттям «глибокої стурбованості».

див. стор 9

ЧАЕС завершила дослідно-промислову експлуатацію установки для звільнення матеріалів від регулюючого контролю

Звіт за результатами проведення дослідно-промислової експлуатації установки звільнення матеріалів від регулюючого контролю отримав позитивний висновок Державної інспекції ядерного регулювання України.

Установку було створено за фінансової підтримки Європейського Союзу з метою підвищення рівня безпеки та рентабельності поводження з усіма видами радіоактивних відходів в Україні та вжиття усіх можливих заходів для скорочення їх кількості.

Дослідно-промислову експлуатацію установки для звільнення матеріалів від регулюючого контролю було розпочато

у жовтні 2020 року відповідно до спеціально розробленої програми.

За результатами проведених робіт був направлений на розгляд до Держатомрегулювання «Звіт про проведення дослідно-промислової експлуатації установки звільнення матеріалів від регулюючого контролю».

Державна інспекція ядерного регулювання України із залученням ДНТЦ ЯРБ виконали розгляд даного «Звіту ...», та надали свої зауваження.

В рамках усунення зауважень були виконані додаткові роботи по вимірюванню контейнерів з радіоактивним матеріалом та доопрацьовано «Звіт...», який от-

римав позитивний висновок.

Зараз за результатами дослідно-промислової експлуатації установки тривають роботи з доопрацювання документів «Стандарт підприємства. Управління виробничими процесами. Порядок підготовки радіоактивних матеріалів до звільнення від регулюючого контролю. СТП 2.039-2021» та «Методика визначення нуклідних векторів для радіоактивних матеріалів ДСП «Чорнобильська АЕС». Ці документи є невід'ємною частиною діяльності звільнення матеріалів від регулюючого контролю на ДСП ЧАЕС та зняття з експлуатації блоків 1, 2, 3 Чорнобильської АЕС у цілому.

Важлива допомога від українських благодійників

Бойові дії, що тривають в Україні, не дають можливості відновити все пошкоджене або зруйноване власноруч. На це не вистачає ані матеріальних ресурсів, ані фінансів. І знову на допомогу приходять гуманітарні організації та волонтери.

Однією з перших після атаки російського дрона на новий безпечний конфайнмент надала допомогу Чорнобильській АЕС громадська організація «Ініціатива Е+». На думку голови правління ГО «Ініціатива Е+» Валентини Варави, допомогати треба завжди, коли в цьому є потреба та можливість.

Розуміючи складність ситуації, в якій перебуває внаслідок воєнних дій росії проти України уся наша країна в цілому, і ЧАЕС зокрема, станції було передано автобус, а також аптечки, медичні препарати, дезинфектори та засоби індивідуального захисту.

«Ініціатива Е+» зародилася під час Революції Гідності — як об'єднання медиків Майдану.

«Від початку війни росії проти України в 2014 році ГО «Ініціатива Е+» включилась у допомогу військовим медикам. Порятунком життя був, є і завжди буде для нас найвищим пріоритетом.

Тактична медицина, медикаменти, допомога у лікуванні поранених, забезпечення медичним обладнанням лікарень та госпіталів по усій Україні, автомобілі швидкої допомоги для військових та цивільних, санітарні джипи для медичної евакуації — стали нашою щоденною працею з 2014 року — і до сьогодні», — зазначено на інтернет-сторінці ГО «Ініціатива Е+».

Звичайний тероризм. Ядерний

У ніч 14 лютого 2025, о 01 годині 59 хвилин, в результаті повітряної атаки рф проти України відбулося пряме влучання дрону типу «Шахед» у захисну оболонку Арки Нового Безпечного Конфайнменту (далі - НБК) об'єкта «Укриття». Влучання сталося на відмітці 87 метрів над приміщенням технологічного обладнання, яке в дистанційному режимі забезпечує функціонування НБК.

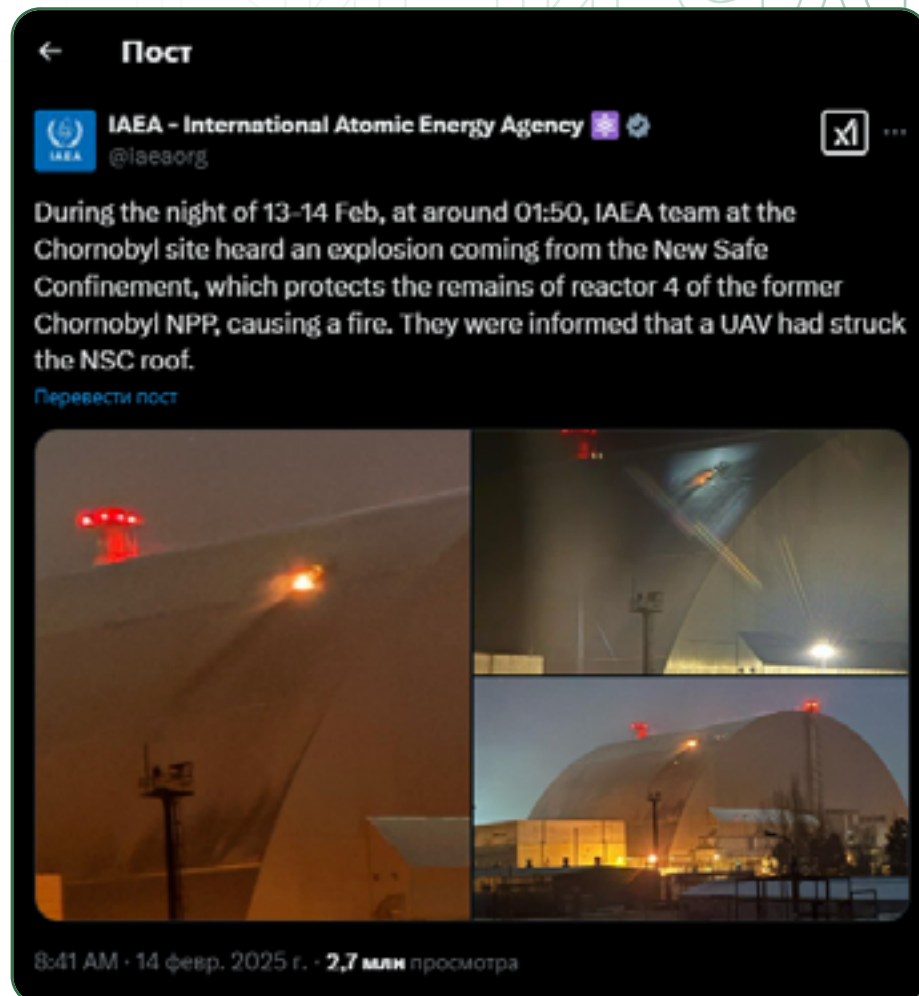
Що відбулося

Внаслідок атаки було пошкоджено зовнішню та внутрішню оболонку (обшивку) Арки НБК та обладнання системи основних кранів. Також виявлено локальне загоряння зовнішньої й внутрішньої обшивок Арки НБК.

На місце події в оперативному порядку прибули сили пожежних підрозділів ДСНС та персонал ДСП ЧАЕС.

Осередки відкритого вогню на площі близько 40 квадратних метрів було ліквідовано оперативно. Проте, удар дрона та спричинені ним пожежа й розгерметизація оболонки призвели до виникнення численних очагів тління, останній з яких вдалося ліквідувати лише на 9 день.

Через те, що утворився отвір в обшивці, порушено умови та межі безпечної експлуатації, які встановлено

Технологічним регламентом експлуатації НБК та об'єкта «Укриття».

Внаслідок інциденту постраждалих нема, виходу радіаційних речовин за

встановлені межі зафіксовано не було.

Радіаційний фон на території пром-майданчика ЧАЕС та у зоні відчуження не перевищував контрольних рівнів — ані одразу після влучання, ані у наступні дні постійних спостережень.

На місці події задіяно сили та засоби підрозділів ДСНС, зокрема й спеціальну техніку.

Штаб з ліквідації аварійної ситуації очолив голова державного агентства з управління зоною відчуження Григорій Іщенко. На місці події постійно присутні керівництво ЧАЕС, особовий склад НГУ, НПУ та СБУ.

Вже о 15-й годині 14 лютого Служба безпеки України оприлюднила заяву, згідно із якою «всередині та поблизу укриття СБУ виявила уламки корпусу російського безпілотної з бойовою частиною та серійним номером.

За даними слідства, окупанти атакували ЧАЕС дроном-камікадзе під назвою «Герань-2» типу «Шахед».

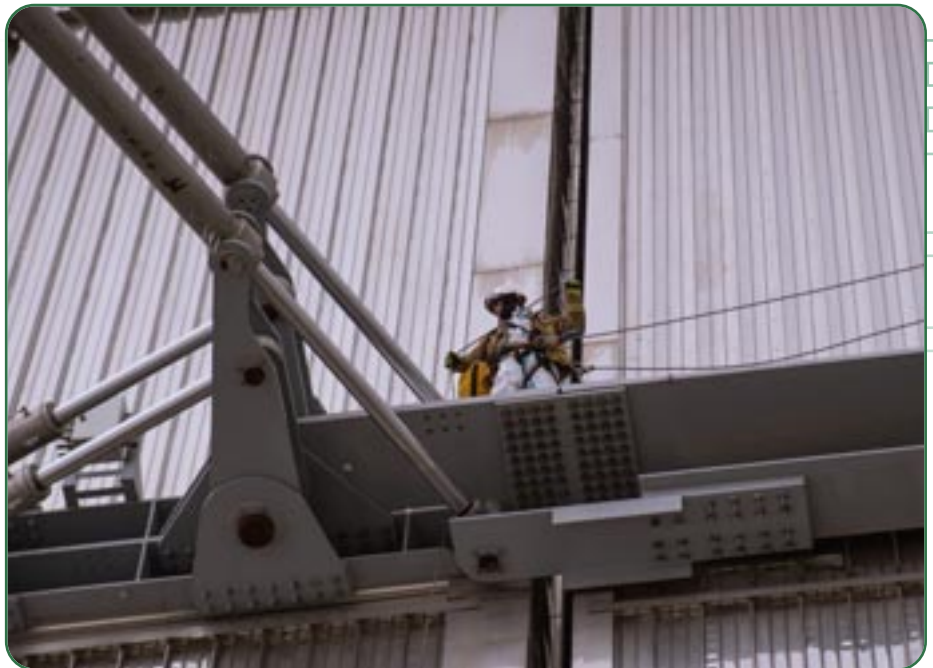
Для максимального вогневого ураження цей ударний безпілотник був споряджений фугасною бойовою частиною.

За оцінками експертів, рашисти цілеспрямовано вдарили саме по цьому об'єкту».

В ході обстеження поверхонь та конструкцій НБК фахівці з'ясували, що суттєвих пошкоджень зазнали не лише зовнішня та внутрішні обшивки Арки, але й гараж системи основних кранів та окремі вузли болтових з'єднань конструкції.

Наскільки подія вплине на проєктний (100 років) термін експлуатації НБК та виконання завдань Пускового комплексу-2, спрямованих на розбирання нестабільних конструкцій «Укриття» та перетворення цього об'єкта на екологічно безпечну систему, ще належить з'ясувати.

Ліричний відступ... На майданчику будівництва Нового безпечного конфайнмента висів величезний плакат, на якому було зазначено скільки людино-годин безаварійної роботи виконано на об'єкті. Цей банер з'явився після першого мільйону і надалі регулярно оновлювався — 2 мільйони годин, 3 мільйони, 4 мільйони...

...Арка НБК — це півтора мільярди доларів, які зби́рала світова спільнота на будівництво. Це дев'ять років, з яких майже п'ять — наполеглива праця безпосередньо на спорудженні унікального комплексу, котрий закрит зруйнований запроєктною аварією четвертий енергоблок. Це важка робота тисяч людей, що споруджували НБК. Це передові світові технології.

І все це перекреслено російським БПЛА, який цілеспрямовано атакував ЧАЕС.

Реакція світу

... Про те, що російський дрон пошкодив НБК, персонал станції знав вже

вночі. Україна й світ дізналися про подію лише вранці — з повідомлення, яке оприлюднив вранці 14 лютого Президент України.

Того ж дня, коментуючи подію для представників ЗМІ на полях Мюнхенської конференції з питань безпеки, він підкреслив: «Дрон ішов на висоті 85 метрів».

Важливо розуміти, що радары не бачать цієї висоти. Обов'язково буде слідство. Але це вже дає нам можливість говорити, що вони спеціально це зробили».

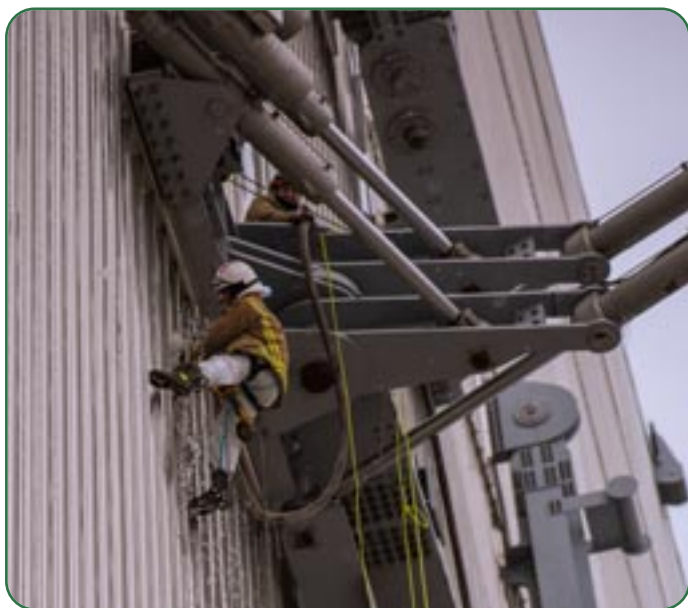
Тієї ночі росія атакувала Україну 133 дронами. Більше половини з них було збито, проте деякі досягли своїх цілей на Київщині, Полтавщині, Херсонщині, Миколаївщині тощо.

«Росія щоночі здійснює такі атаки проти української інфраструктури й наших міст».

Росія продовжує збільшувати свою армію. Росія не змінює своєї божевільної антилюдської державної риторики. І це означає, що Путін точно не готується до переговорів.

Він готується й надалі обманювати світ. Саме тому потрібен об'єднаний тиск усіх, хто цінує життя, — тиск на агресора. Росія повинна нести відповідальність за те, що вона робить», — наголосив глава держави.

Відреагували на подію й у МАГАТЕ. В повідомленні, розміщеному в мережі X зазначено: «У ніч з 13 на 14 лютого, близько 01:50, команда МАГАТЕ на Чорнобильському майданчику почула вибух із боку Нового безпечного конфайнменту, який захищає залишки реактора № 4 колишньої Чорнобильської АЕС, що спричинило пожежу. Їм повідомили, що БПЛА врізався в дах НБК».

Серед більше ніж півтори тисячі коментарів, котрі з'явилися у перші години після публікації, переважна більшість таких, що демонструють крайнє обурення їх авторів замовчуванням обставин «інциденту».

Коментатори справедливо завважили: попри те, що чергова місія МАГАТЕ перебуває на майданчику ЧАЕС, має доступ до місця події і спроможна отримати повну інформацію про неї, організація так і не спромоглася назвати справжнього винуватця атаки і дати оцінку діям країни-агресора, які, по суті, є проявом ядерного тероризму.

Того ж дня Міністр закордонних справ України Андрій Сибіга зустрівся з гендиректором МАГАТЕ Рафаелем Гроссі та обговорив з ним інцидент на Чорнобильській АЕС.

«Передав лист міністра енергетики України щодо наслідків удару. Ми закликаємо до рішучої міжнародної реакції на ядерний шантаж Росії. Ми також обговорили окупацію Росією Запорізької АЕС. Росія продовжує блокувати ротацію МАГАТЕ і утримувати станцію в заручниках», — повідомив очільник МЗС.

За його словами, питання атомних станцій Чорнобиля і Запоріжжя обговорять на наступному засіданні Ради директорів МАГАТЕ.

У той час, коли учасники Мюнхенської безпекової конференції обговорювали шляхи допомоги Україні у її боротьбі проти неспровокованої агресії росії, керівник офісу Президента Андрій Єрмак опублікував у соціальній мережі «Телеграм» допис: «Багато інформації сьогодні дамо нашим американським партнерам про удар Росії по ЧАЕС, про те як вони запускають постійно дрони через Чорнобильську зону, про загрози укриттю і ядерній безпеці, яку вони не-

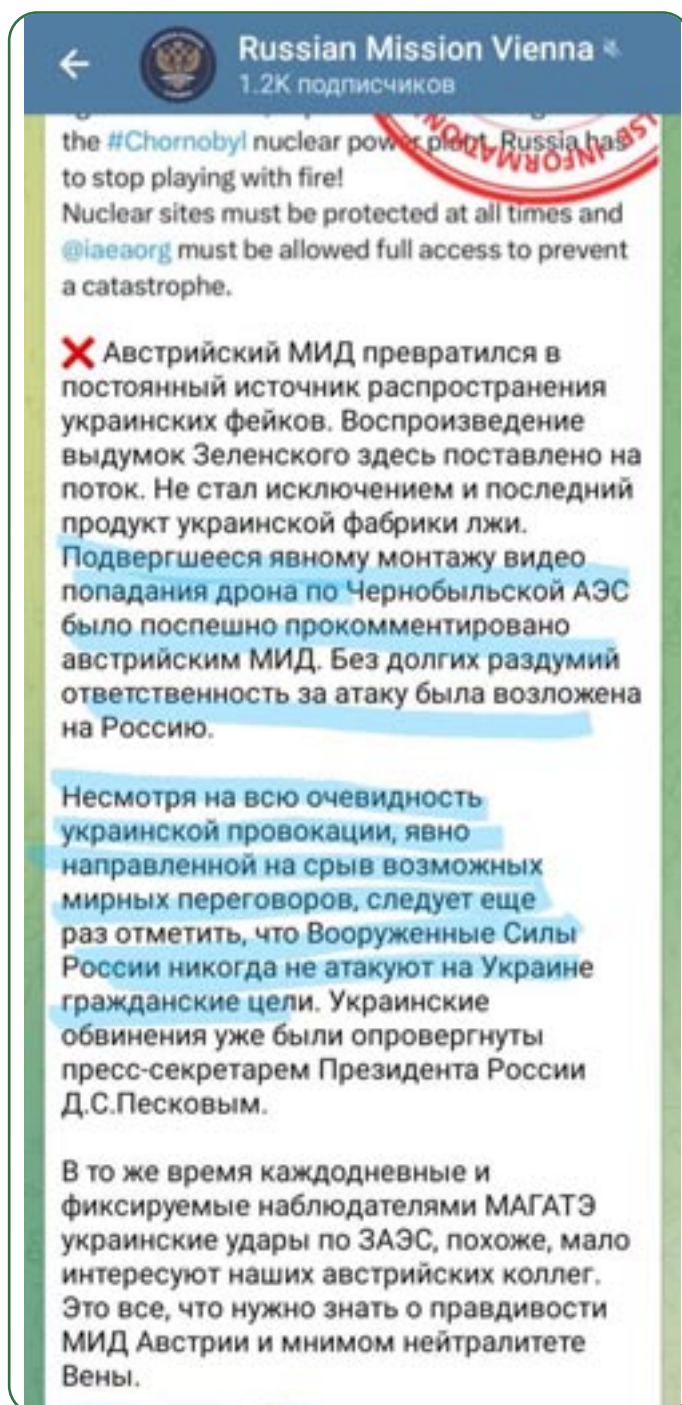
суть», — підкреслив Єрмак.

Він додав, що «зараз атмосфера така, що всі дуже злі від цієї новини тут у Мюнхені. Не «занепокоєні», як часто буває, а справді злі».

Найповніше рівень проблеми окреслив Міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський.

«Російська дронова атака на Чорнобильську АЕС посилює аргументи на користь того, що покращення протиповітряної оборони України в наших власних інтересах. У 1986 році радіоактивна хмара поставила під загрозу всю Європу і за її межами», — заявив Сікорський.

Звісно, не забарилася й реакція російської федерації. Очікувано, на твердження російської місії у Відні (RMV), Україна обстріляла себе сама.

Разом з представниками оперативного штабу при ДСП ЧАЕС на чолі з головою Державного агентства України з управління зоною відчуження Григорієм Іщенкою урядовці оглянули руйнування, спричинені дроном із бойовою фугасною частиною та поспілкувалися з рятувальниками та спеціалістами оперативного штабу, які здійснюють моніторинг на локації 24/7.

Як зазначила пані міністерка, ліквідація наслідків російського теракту триває:

— Рівень радіації на об'єкті з 14 лютого не змінився. Радіаційна ситуація пере-

Що далі?

Проблеми, викликані атакою російського дрона на НБК, потребують комплексного вирішення. Про це йшлося під час низки нарад, які відбулися на майданчику Чорнобильської АЕС 18 лютого.

Насамперед, представники українських науково-будівельних установ обговорили із керівництвом та технічними фахівцями Чорнобильської АЕС хід подолання наслідків удару та заходи, необхідні для максимального можливого відновлення захисної оболонки нового безпечного конфайнменту. В ході наради фахівці ЧАЕС деталізували усі рівні проблеми, яку було породжено пошкодженням НБК.

Цього ж дня промисловий майданчик ЧАЕС відвідали Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України

Світлана Гринчук, Голова Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування Олег Бондаренко та супроводжуючі їх особи.

буває під постійним контролем. Це також підтвердили й експерти МАГАТЕ, які оглянули пошкодження та здійснили власні виміри.

Російська війна створює нові виклики щодо ядерної безпеки. Атаки на нашу інфраструктуру продовжуються. Події на ЧАЕС — це та межа, яку вкотре переступила росія, адже Новий Безпечний Конфайнмент будувався для захисту від радіаційної загрози, а не від збройної агресії.

Світлана Гринчук також підкреслила, що триває співпраця з партнерами та країнами-донорами:

— ЄБРР запевнив нас у підтримці безпеки Чорнобильської АЕС та готовності до спільних зусиль для пом'якшення та усунення наслідків цієї агресії. На черзі — технічні консультації.

Хроніка окупації та звільнення ЧАЕС

2022 рік став часом жорстоких прозрінь та усвідомлень, що ніщо в житті відтепер не буде константою. І вже точно ніщо не буде так, як було раніше.

У полум'ї особистих та суспільних трагедій швидко відступив на задній план міф про «братні народи».

Під гуркіт російських танків, що безперешкодно пхалися через білорусько-український кордон, відійшли у небуття запевнення президента білорусії олександра лукашенки, котрі він давав на промисловому майданчику ЧАЕС 26 квітня 2018 року: «Та що ви таке кажете? Ми до вас із війною та зброєю? Ми можемо прийти в Україну лише на тракторах — щоб допомогти зібрати врожай!»

В жаху вибухів та окупації прийшло тверезе розуміння, що ми із цим сам на сам, а навколишній світ буде спостерігати за нашим знищенням із стабільним та незворушним відчуттям «глибокої стурбованості».

Світ давав нам від трьох днів до двох тижнів партизанського супротиву — цей номер газети «Новини ЧАЕС» побачив світ на 1101 день повномасштабного вторгнення російських військ в Україну.

Вторгнення. Як це було

На картах, оприлюднених виданням The Guardian за тиждень до повномасштабного вторгнення, чорнобильський напрям наступу військ РФ було позначено як пріоритетний. Сказати, що це, як тоді здавалося, протирічить здоровому глузду — це не сказати нічого. Рух військ та техніки через щільно забруднену територію, захоплення об'єкту, на якому сталася така аварія, що приборкувати довелося усій світовій спільноті — усе це притомним людям здавалося суцільним божевільям.

...Бойові дії на території зони відчуження розпочалися 24 лютого — у перший день повномасштабного вторгнення. Просування російських військ крізь зону відчуження було одним з векторів наступу на Київ. Того ж дня — 24 лютого — російські війська захопили Чорнобильську АЕС.

Перші ознаки майбутнього нападу військ російської федерації з боку білорусії з'явилися 18 лютого. Цього дня в ході спільних навчань військ російської федерації та білорусії «Союзная решимость-2022», що тривали на території білорусії з 09 по 20 лютого, було побудовано понтонну переправу через річку Прип'ять всього в

4 км від кордону з Україною.

Наступ на Чорнобильську АЕС розпочався з боку міста Прип'ять. 24 лютого о 06:00 начальник зміни Чорнобильської АЕС Валентин Гейко отримав інформацію, що біля пункту пропуску зони відчуження Паришів (з боку білорусії) знаходиться велика колона російської військової техніки і через гучномовний зв'язок повідомив персонал станції про необхідність переміщення у захисну споруду. О 15:30 техніка та особовий склад російської армії вже знаходилися перед адміністративно-побутовим комплексом ЧАЕС, росія захопила контроль над ЧАЕС.

На цей момент на промисловому майданчику станції знаходилося 150 осіб оперативного та обслуговуючого персоналу ЧАЕС, а також 178 військовослужбовців військової частини 3041 Національної Гвардії України, що охороняли об'єкт. У зв'язку з наявністю у російських військ важкої військової техніки, здатної завдати значної шкоди будівлям і спорудам під час бойових дій, що могло спричинити ризик радіаційної аварії, військовими було ухвалено рішення не чинити опір.

Внаслідок постійних обстрілів території, прилеглої до ЧАЕС, та зони відчуження російські війська пошкодили лінії електропередач, і 9 березня ЧАЕС залишилася без електричного живлення. Числені спроби відновити електропостачання не мали успіху, оскільки пошкоджена ділянка знаходилася на тимчасово окупованій території. Для забезпечення власних потреб на ЧАЕС запасів дизельного пального вистачало на строк від 14 до 24 годин. Блекаут на ЧАЕС міг призвести до втрати контролю

над системами безпеки АЕС, виходу з ладу насосів басейну-охолоджувача сховища ядерного палива, а також до неможливості постачання господарсько-питної води для персоналу. 14 березня енергопостачання на ЧАЕС було відновлено після підключення її до лінії 330 кВ «Мозир» (білорусь).

Персонал станції, що заступив на зміну 23 лютого 2022 року, виявився заручником у російських військових і змушений був залишатися на робочих місцях у 50 разів довше, ніж передбачено — замість 12 годин цей персонал відпрацював зміну у понад 600 годин.

20 березня вдалося провести ротацію персоналу, що був у окупації на майданчику ЧАЕС. Усього за день було вивезено 106 осіб. Разом з працівниками ЧАЕС було проведено евакуацію інших осіб, які знаходилися на території окупованої станції, зокрема деяких службовців Національної Гвардії України, та Державної служби надзвичайних ситуацій, а також нелегалів-сталкерів.

На заміну евакуйованого персоналу ЧАЕС відправилось 46 добровольців-працівників станції для виконання службових обов'язків та для забезпечення функціонування підприємства.

31 березня російські війська, отримавши відсіч на підступах до Києва та не змogli за місяць захопити українську столицю, покинули промисловий майданчик станції. 2 квітня персонал ЧАЕС урочисто підняв прапор України біля адміністративно-побутового корпусу ЧАЕС.

Офіційною датою деокупації ЧАЕС вважається 3 квітня 2022, коли командування

Збройних Сил України заявило про взяття під контроль ділянки державного кордону України з республікою Білорусь.

Збитки від окупації та відновлення

— російськими окупантами було знищено та викрадено обладнання для забезпечення контрольно-пропускного режиму на території зони відчуження, а саме: турнікети та шлагбауми, плати контролю доступу, сканери;

— пошкоджень зазнали системи фізичного захисту ДСП «Чорнобильська АЕС», комплексу «Вектор»;

— знищено та пошкоджено базові станції та обладнання мобільного та радіорелейного зв'язку. Після деокупації мобільні оператори провели ремонтні роботи та відновили зв'язок;

— частково розтрощено або викрадено вартісне обладнання лабораторій підприємств, що працюють в сфері наукових досліджень та радіаційного моніторингу. Наприклад, в ДСП «Екоцентр» зазнала пошкоджень Центральна Аналітична Лабораторія, фахівці якої досліджували матеріали на стан радіаційного випромінювання. Наразі частково обладнання вдалось відновити не тільки власними силами, але й завдяки міжнародним партнерам;

— виведено з ладу Автоматизовану систему контролю радіаційного стану, до складу якої входять 39 датчиків вимірювання потужності дози гамма-випромінювання. Частина системи працює в автоматичному режимі та передає дані кожну годину, росіяни викрали сервери, що призвело до неможливості відслідковувати дані щодня. Наразі радіаційний моніторинг відновлено, всі процедури відбуваються у штатному режимі;

— зруйновано логістику співробітників ЧАЕС між Славутичем та станцією через територію Білорусі. Під час окупації було знищено важливу соціальну інфраструктуру — мости через річки. Після деокупації робочий графік працівників ЧАЕС повністю змінився. Введено вахтовий метод праці, тому що дорога через Київ

займає близько 6 год. На промайданчику ЧАЕС створено мінімальні умови, необхідні для забезпечення виконання робіт вахтовим методом (переобладнано декілька будівель у побутові) та розроблено нові графіки виконання робіт. Доставка персоналу здійснюється автобусами;

— не лишилось жодного не пошкодженого офісу: зламано меблі, розграбовано та розтрощено комп'ютерну та оргтехніку;

— від мародерства окупантів постраждали гуртожитки, в яких під час робочої вахти мешкали працівники, склади, де зберігались тонни продуктів для їдальні, в яких харчувались працівники, розграбовано устаткування;

— протягом післяокупаційного періоду відбулись заходи щодо відновлення функціоналу закладів харчування. Їдальні працюють як зазвичай;

— постраждав автотранспорт. Росіяни розкомплектували різні види авто, знімали двигуни, приладові панелі й багато іншого. Деякий транспорт розстріляли, спалили або їздили по ньому танками. Частина автомобілів викрали. Загалом викрадено, розграбовано та розтрощено понад 300 одиниць автотехніки, найбільше постраждала техніка для пожежогасіння. Силами підприємств частину транспорту вдалося відремонтувати;

— розмір шкоди, завданої природним екосистемам, флорі та фауні Чорнобиль-

ського заповідника наразі повністю не оцінений. Після окупантів лишилась велика кількість мін по території всієї зони, мінування відбувалось як організовано, так і дистанційно. Це непоправна шкода й небезпека для людей, тварин, а також додаткова небезпека виникнення пожеж на радіаційно забрудненій території. Окупанти нарили 6 гектарів окопів;

— за майже 36 днів окупації, росіяни нанесли збитків на 100 мільйонів євро;

ДАЗВ спільно з Міндовкілля та підприємствами зони відчуження розробили План відновлення діяльності і розвитку зони відчуження внаслідок російського вторгнення та окупації. До нього увійшли близько 40 проєктів, які вже реалізуються за допомогою міжнародних партнерів та власними силами.

До роботи з відновлення залучені Єврокомісія, Департамент енергетики США, ЄБРР та країни-вкладники Рахунку міжнародного співробітництва для Чорнобиля, МАГАТЕ, Норвегія, Канада, Велика Британія, Японія, Польща.

Значну частину необхідного для відновлення вже отримано — системи та обладнання контролю невинесення радіонуклідів поза межі Чорнобильської зони; дозиметричні та вимірювальні пристрої; компоненти радіологічних лабораторій; спеціалізований автотранспорт; джерела резервного живлення; засоби зв'язку, захисту персоналу та багато іншого.

НОВИНИ ЧАЕС

Офіційне видання
ДСП «Чорнобильська АЕС»

Відповідальний за випуск: Валентина Одиниця

Над номером працювали: Майя Руденко

Зворотній зв'язок:
m.rudenko@chnpp.gov.ua
+380 4593 441 50

Ukraine
NOW ua

Видання засновано у 1995 році. Видається на виконання ст. 10. «Права громадян та їхніх об'єднань на одержання інформації у сфері використання ядерної енергії та радіаційної безпеки» Закону України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» та на підставі ч.3 ст. 15 Закону України «Про медіа».